

UNIVERSITAS CAROLINA
FACULTAS IURIDICA

**PRAMENY
A NOVÉ PROUDY
PRÁVNÍ VĚDY**

**INSTITUCIONÁLNÍ
RÁMEC
SPOLUPRÁCE
V TRESTNÍCH
VĚCECH V EU**

Jiří Vlastník

PRAMENY A NOVÉ PROUDY PRÁVNÍ VĚDY NO. 39

INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V EU

JIŘÍ VLASTNÍK

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra evropského práva

Praha 2008

Vědecký redaktor:

prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.

Recenzenti:

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

doc. mag. phil. Dr.iur. Harald Christian Scheu, Ph.D.

Vychází v rámci řešení výzkumného záměru PF UK v Praze č. MSM 0021620804 „Kvantitativní a kvalitativní proměny právního řádu na počátku 3. tisíciletí – kořeny, východiska a perspektivy“ – oborový úkol „Europeizace trestního práva“.

© Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008

Vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko
v nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, Na Ptačí skále 547, 266 01 Beroun

Náklad: 200 kusů

ISBN: 978-80-87146-04-0

OBSAH

OBSAH	3
PODĚKOVÁNÍ	7
ÚVOD	9
Zdroje spolupráce v trestních věcech	9
Interní a externí faktory ovlivňující spolupráci v trestních věcech	11
Postavení institucí stv v rámci spolupráce v trestních věcech	11
Předmět a systematika práce	13
I. INSTITUTE SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V EU	15
I.1 Pojem instituce	15
I.1.1 Etymologický původ pojmu instituce	15
I.1.2 Paralely sociologie a institucionální ekonomie	15
I.1.3 Oblast práva EU	17
I.1.4 Pojem instituce v českém právním řádu	19
I.2 Pojem spolupráce v trestních věcech v EU	20
I.3 Definice instituce spolupráce v trestních věcech v EU	22
I.4 Členění institucí spolupráce v trestních věcech	23
I.4.1 Kritéria členění	23
I.4.2 Rozdíl mezi horizontálním a vertikálním typem institucí STV	24
I.4.3 Instituce policejní spolupráce, justiční spolupráce v trestních věcech a průřezové instituce spolupráce v trestních věcech	25
II. INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V EU V KONTEXTU PRIMÁRNÍHO PRÁVA	26
II.1 Počátky spolupráce v trestních věcech v EU	26
II.2 Maastrichtská smlouva	29
II.2.1 Působnost eu v oblasti spolupráce v trestních věcech v pojetí Maastrichtské smlouvy	29
II.2.2 Mezivládní pojetí spolupráce v trestních věcech	29
II.2.3 Přínos Maastrichtské smlouvy	30
II.3 Amsterdamská smlouva	32
II.3.1 Změna SES aneb „komunitarizace části třetího pilíře“	32
II.3.2 Zavedení „víceychlostního“ ES	34
II.3.3 Změna SEU	36
II.3.4 Základní rysy spolupráce v trestních věcech v Amsterdamské smlouvě	41
II.3.5 Přínos Amsterdamské smlouvy	41
II.4 Niceská smlouva	43
II.4.1 Zakotvení Eurojustu	43
II.4.2 Úprava posílené spolupráce	44
II.5 Shrnutí dosavadního vývoje úpravy spolupráce v trestních věcech primárním unijním právem	44
II.6 Spolupráce v trestních věcech v návrhu Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu	45
II.6.1 Systémové změny týkající se spolupráce v trestních věcech	45
II.6.2 Konkrétní změny ustanovení Hlavy VI. SEU	54
II.7 Spolupráce v trestních věcech v návrhu tzv. Reformní smlouvy	56

II.7.1	Pozadí vzniku návrhu tzv. Reformní smlouvy	56
II.7.2	Opuštění „ústavního přístupu“ oproti SÚE	57
II.7.3	Systémové změny týkající se spolupráce v trestních věcech	58
II.7.4	Konkrétní změny ustanovení Hlavy VI SEU	61
II.7.5	Shrnutí základních rysů spolupráce v trestních věcech v Reformní smlouvě	62
II.8	Možnost využití klauzule passerelle	64
III.	PRŮŘEZOVÉ OTÁZKY INSTITUCIONÁLNÍHO RÁMCE SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	66
III.1	Právní povaha aktů třetího pilíře	66
III.1.1	Povaha unijního práva	66
III.1.2	Základní charakteristiky komunitárního práva	67
III.1.3	Společné postoje	71
III.1.4	Společné akce	71
III.1.5	Rámcová rozhodnutí	72
III.1.6	Rozhodnutí	75
III.1.7	Úmluva jako zvláštní typ mezinárodní smlouvy	75
III.1.8	Akty agentur EU	76
III.1.9	Interinstitucionální dohody	78
III.1.10	Mezinárodní smlouvy uzavírané EU	79
III.2	Ochrana základního lidského práva na ochranu osobních údajů v unijním právu	81
III.2.1	EÚLP a judikatura ESLP	81
III.2.2	Judikatura ESD v oblasti ochrany osobních údajů	84
III.2.3	Úmluva č. 108 a Doporučení (87)15	85
III.2.4	Směrnice č. 95/46/es, nařízení č. 45/2001/ES	86
III.2.5	Princip dostupnosti informací	87
III.2.6	Návrh rámcového rozhodnutí o ochraně osobních údajů v rámci třetího pilíře	91
III.2.7	Shrnutí principů nakládání s osobními údaji v oblasti spolupráce v trestních věcech	95
III.3	Vzájemná důvěra jako základ efektivní institucionální spolupráce	97
III.3.1	Pojem důvěry	97
III.3.2	Důvěra v ochranu společných zájmů	98
III.3.3	Základ vzájemné důvěry	99
III.3.4	Překážky vzájemné důvěry	104
III.3.5	Sekundární unijní právo jako projev nedůvěry?	107
III.3.6	Důvěra jako horizont práva	108
III.4	Regionalizace spolupráce v trestních věcech	110
III.4.1	Faktory ovlivňující regionalizaci trestní spolupráce	110
III.4.2	Příklady užší spolupráce regionálního typu v rámci EU	111
III.4.3	Příklady užší spolupráce unijního typu	114
III.4.4	Vnější vztahy v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech	116
IV.	INSTITUTE POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	120
IV.1	Styční důstojníci	120
IV.1.1	Charakteristika instituce	120
IV.1.2	Právní rámec styčných důstojníků	120
IV.1.3	Shrnutí – styční důstojníci	122

6	IV.2	Europol	122
7	IV.2.1	Od interpolu k Europolu	123
8	IV.2.2	Struktura Europolu	127
1	IV.2.3	Působnost Europolu	128
2	IV.2.4	Úkoly Europolu	131
4	IV.2.5	Zvýšení efektivity Europolu	138
	IV.2.6	Kontrolní mechanismy Europolu	141
6	IV.2.7	Zpracovávání informací Europolem a ochrana osobních údajů	144
6	IV.2.8	Návrh rozhodnutí o Europolu	148
6	IV.2.9	Shrnutí - Europol	157
7	IV.3	Skupina policejních ředitelů (Police Chiefs Task Force)	158
1	IV.3.1	Vznik instituce	158
1	IV.3.2	Struktura PCTF	159
2	IV.3.3	Strategické plány	160
5	IV.3.4	Shrnutí - PCTF	160
5	IV.4	Evropská policejní akademie (EPA/CEPOL)	162
6	IV.4.1	Vznik a struktura instituce	162
8	IV.4.2	Cíle a úkoly CEPOL	162
9	IV.4.3	Shrnutí - CEPOL	163
1	IV.5	Evropská síť pro ochranu významných osob	163
1	V.	INSTITUCE JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	164
4	V.1	Styční soudci a státní zástupci	164
5	V.1.1	Ujasnění pojmosloví	164
6	V.1.2	Vznik instituce styčných soudců a státních zástupců	164
7	V.1.3	Úkoly styčného soudce	166
1	V.1.4	Shrnutí - styční soudci	168
5	V.2	Evropská soudní síť	168
7	V.2.1	Vznik evropské soudní sítě	168
7	V.2.2	Struktura EJN	169
8	V.2.3	Úkoly kontaktních míst EJN	171
9	V.2.4	Shrnutí - EJN	174
4	V.3	Eurojust	175
7	V.3.1	Vytvoření Eurojustu	175
8	V.3.2	Ujasnění pojmosloví	176
0	V.3.3	Struktura Eurojustu	176
0	V.3.4	Působnost Eurojustu	179
1	V.3.5	Pravomoci Eurojustu	180
4	V.3.6	Úkoly Eurojustu	183
6	V.3.7	Zpracovávání informací a ochrana osobních údajů	186
0	V.3.8	Kontrola Eurojustu ze strany soudní moci	190
0	V.3.9	Vztah Eurojustu a EJN	190
0	V.3.10	Vztah Eurojustu a styčných soudců	195
0	V.3.11	Vztah Eurojustu a styčných důstojníků	195
2	V.3.12	Vztah Eurojustu a Europolu	196

V.3.13	Vztah Eurojustu a OLAF	198
V.3.14	Zvýšení efektivity Eurojustu – vnitrostátní úroveň	202
V.3.15	Zvýšení efektivity Eurojustu – unijní úroveň	214
V.3.16	Shrnutí – Eurojust	218
V.4	Úřad evropského veřejného žalobce a jeho vztah k Eurojustu	218
V.4.1	Vypracování corpu juris	218
V.4.2	Úřad evropského veřejného žalobce v pojetí komise	219
V.4.3	Úřad evropského veřejného žalobce v pojetí návrhu reformní smlouvy	221
V.4.4	Rozdíly mezi Eurojustem a ÚEVŽ	223
V.4.5	Shrnutí – jaká budoucnost pro EUROJUST a ÚEVŽ?	225
VI.	PRŮŘEZOVÉ INSTITUCE SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	228
VI.1	Evropská síť pro předcházení trestné činnosti	228
VI.1.1	Vznik	228
VI.1.2	Charakteristika	228
VI.1.3	Vztah k institucím prvního pilíře	229
VI.2	CARIN	229
VI.3	Společné vyšetřovací týmy	231
VI.3.1	Právní rámec	231
VI.3.2	Spolupráce v rámci JIT	232
VI.3.3	Ochrana osobních údajů v rámci JIT	235
VI.3.4	Role institucí policejní a justiční spolupráce v trestních věcech v rámci JIT	235
VI.3.5	Vyžívání instituce JIT	238
VI.3.6	Shrnutí – JIT	239
VII.	ZÁVĚR	241
VII.1	Finalita systému institucí STV	241
VII.1.1	Komunitární přístup	241
VII.1.2	Bezpečnostní přístup	242
VII.1.3	Justiční systémový přístup	243
VII.2	Nejednotnost institucionálního rámce spolupráce v trestních věcech v EU	244
VII.2.1	Fragmentarizace institucionálního rámce spolupráce v trestních věcech	244
VII.2.2	Pnutí v EU	245
VII.2.3	Nalezení společné řeči	246
VII.3	Závěrečné shrnutí	247
	PŘEHLED ZÁKLADNÍCH POJMŮ	249
	SEZNAM ZKRATEK	251
	POUŽITÉ PRAMENY	253
	INTERNETOVÉ STRÁNKY	262
	PRÁVNÍ AKTY	263
	REJSTRÍK	279